

Факултет ПравниУНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области правно-
економских наука

(Број захтева)

(Назив већа научне области коме се захтев упућује)

(Датум)

ЗАХТЕВ**за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији**

Молимо да, сходно члану 46. ст.5. тач. 4. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета", број 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Мр Мирјане (Михаило) Благојевић

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ **Мр Мирјана (Михаило) Благојевић**

(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавила је докторску дисертацију под називом: „Поморско право у Котору и Дубровнику по одредбама њихових статута“

из научне области: Правна историјаУниверзитет је дана 18. децембра 2012. својим актом под бр. 02-06-21044/18-12 дао сагласност на предлог теме године

докторске дисертације која је гласила:

„Поморско право у Котору и Дубровнику по одредбама њихових статута“

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Мр Мирјане (Михаило) Благојевић

(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 22. септембра 2014. одлуком Факултета под бр. 03-2156/2, у саставу:

Име и презиме члана комисије

звање

научна област

1. <u>др Мирко Васиљевић</u>	<u>редовни професор</u>	<u>пословноправна</u>
2. <u>др Жика Бујуклић</u>	<u>редовни професор</u>	<u>правна историја</u>
3. <u>др Драган Николић</u>	<u>редовни професор</u>	<u>правна историја</u>

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на

седници одржаној дана 24. новембра 2014. године .

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

професор др Сима Аврамовић

- Прилог: 1. Извештај комисије са предлогом.
2. Акт Наставно-начног већа факултета о усвајању извештаја.
3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду од 22. септембра 2014. године одређена је Комисија за преглед и оцену докторске дисертације кандидата **мр Мирјане Благојевић** под насловом „**Поморско право у Котору и Дубровнику по одредбама њихових статута**“ у саставу: проф. др Мирко Васиљевић, проф. др Жика Бујуклић и др Драган Николић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу.

Пошто је пажљиво прегледала докторску дисертацију, Комисија има задовољство да Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду поднесе следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Основни подаци о кандидату и дисертацији

Основни подаци о кандидату

Мирјана Благојевић је рођена 4. августа 1967. године у Земуну. Завршила је Трећу (тадашњу Осму) београдску гимназију. На Правном факултету Универзитета у Београду дипломирала је 1993. године, а правосудни испит положила је 1995. године. Године 2004. стекла је звање специјалисте у области јавног бележништва. Магистрирала је 2012. године на Правном факултету Универзитета „Унион“.

Од 1995. године је адвокат, у сопственој канцеларији. Током 2006. године учествовала је у изради Нацрта закона о реституцији, у оквиру радне групе Министарства за економске односе са иностранством Републике Србије.

Поседује активно знање француског и енглеског језика и пасивно познавање италијанског.

Објављени радови:

1. *Которске нотарске средњовековне исправе које се тичу родитеља и деце*, 2004, Правни факултет Универзитета Унион, специјалистички рад;
2. *Мираз у средњовековном праву Котора*, 2012, Правни факултет Универзитета Унион, магистарски рад;
3. *Економика Бокељске морнарице*, часопис *Банкарство*, Београд, 2013, оригинални научни рад, JEL: N93, L91, O52;
4. *Трговачка удружења и послови у средњовековном Дубровнику*, часопис *Банкарство*, Београд, 2014, оригинални научни рад, JEL: D02, D71, F1, N94;

5. *Мираз у средњовековном Котору*, у зборнику радова Котор, у штампи, Magelan Press и Влада Републике Црне Горе.

Докторска дисертација „Поморско право у Котору и Дубровнику по одредбама њихових статута“ одобрена је 11. фебруара 2013. године, а за ментора је одређен проф. др Жика Бујуклић. Кандидаткиња је предала текст који има 593. странице нормалног прореда (1,5), написан фонтом *Times New Roman*. Текст обухвата три поглавља (I Поморско право, II Котор, III Дубровник) и додатак са документима (Appendix), а потом следи обиман део са прилозима који шире осветљавају друштвени амбијент у средњовековним градовима о којима је реч у тези.

II Предмет и циљ дисертације

Кандидаткиња Мирјана Благојевић усмерила је своје напоре ка истраживању одредби поморског права Котора и Дубровника, тражећи оно што је у њима слично, као и оно што у правном поретку једног постоји, а у другом не. Од почетка се руководила сазнањем да су средњовековне комуне источне обале Јадрана, током свог економског и друштвеног развоја, дале одређени допринос развоју права, који превазилази њихове локалне оквире. Највећим делом, свакако, што је кандидаткиња и показала у раду, правне норме које су регулисале живот и односе у њима, преузете су из старијих правних система и оних политичких заједница Јадрана и Средоземља које су раније кренуле да уобличавају свој развитак. Но, оно што је овај рад посебно осветлио, јесте оно што се у Котору и целој Боки, и у већој мери, у Дубровнику, стекло, а то је особени производ укрштања правних система старијих од њихове политичке и правне институционализације, пре свега млетачким, са друштвеним односима регулисаним обичајним правом становништва њихових залеђа, које је у ове комуне уносило и своје правне узусе, те, коначно, посредно преко државе Немањића, али и непосредно са системом касно византијског права.

Овај амалгам стопио се у посебан правни поредак, у много чему налик трима изворницима, али ипак дајући нешто што надилази њихов прост збир. Уобличен и срочен у посебним документима - градским статутима, једнако као и у статутима цеховских удружења и јавнобележничким исправама, далеко је надживео средњовековље као време настанка, живећи активном применом до почетка деветнаестог столећа. Кандидаткиња је у овом раду пратила целокупан развој поморског права у Котору и Дубровнику. Тиме је показала да је у самом настанку оно било непосредно везано са животом комуна у којима се примењивао, са друштвеним односима који су у њима настали и развијали се око огњишта, исто као и око послова, а највише трговине. Оно што је у овим правним системима преузимано из других система, преузимано је на основу живе потребе, дакле није било наметано. Которски и дубровачки правни системи су, јасно је из овог рада, настајали, а нису били створени, те отуда и њихова дуговечност и примена у свету који се око њих већ увелико био

променио. Настали према одређеном друштвеном обрасцу, и односима у њему успостављеним, они су затим постали његова потпора, костур око кога се плео живот и послови тог друштва.

Сложеност друштва, поготово политички организованог, велика је и вишеслојна. Можда тим сложенија што се ради о заједницама малим по броју и територији, а свакако сложенија због веома изражене свести о посебности и потребе да се она истакне и кроз регулативу. Кандидаткиња је у жижу својих истраживања ставила поморско право и оно са чиме је оно нужно било повезано - поморску трговину, у мери у којој се поклапају и у мери у којој одредбе поморског права статута Котора и Дубровника штите трговину саму - оно на чему је њихов бољитак и напредак почивао. Поморско право из ових правних извора део је и посебан израз поморског права, онако како је било уобличено пре њиховог настанка, као и током средњег века.

Циљ ове тезе је био да докаже да су поједине одредбе поменутих статута, односно институти који су у њима нормирани, у великој мери преживели до данас, додуше у измењеном облику, а неки су остали и истоветни. Посебну пажњу аутора привукле су одредбе које упућују на заштиту власничких права над бродом, над његовим товаром, као и уређење међусобних односа власника брода и власника товара. Ове одредбе налазе се и у савременом поморском праву, само под измењеним називима. Проучавајући поморско право статута Котора и Дубровника, упоређујући их међусобно, али и поредећи их са данашњим поморским правом и његовим општим принципима, у раду је требало објаснити социјалне, економске, а поготово правне разлоге за дуговечност ових решења.

III Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Чврста утемељеност у саму логику поморства и поморске трговине појединих односа, који су добили нормативни облик у средњовековљу нашег приморја, толика да траје и до данас, полазна је и основна хипотеза, коју је кандидаткиња успешно доказала у свом раду. Она је испитивала тврдњу како одређене правне норме, везане за поморско право и за онај део трговинског права који је нераздвојан од њега, настају потакнуте специфичним друштвеним односима, али да затим настављају самосталан живот, утичући на стварност из које су настале; да на тај начин доприносе преношењу најбољих искустава из праксе и најбољих начина њихове правне регулације из једне у другу епоху, постајући и саме подстицај развоју и даљем уобличавању свакодневне праксе у измењеним друштвеним условима. Поморско осигурање најочигледнији је пример, али уз њега стају и поједини елементи трговинских удружења и послова, попут ентеге, које су данашњи израз нашли у акционарству.

Полазна хипотеза и организација грађе којом се рад бавио, наметнули су и основни методолошки приступ у његовом вођењу и разради. Поређење је ту кључни поступак, којим су се препознавале истородне чињенице и појаве, а затим њихова анализа, да би се суштински означили узроци њихове повезаности.

Упоредна анализа у раду је примењивана у више праваца и на више нивоа. Полазиште јој је била поставка поморског права, са својим принципима, општим

начелима и институтима. Са њима су стављене у однос одредбе поморског права статута Котора и Дубровника, статута братовштина, самоуправа и остали документи, да би се у њима препознала основна начела и институти, односно да би се видело који су специфични доприноси њиховог законодавства поморском праву.

Посебна пажња посвећена је упоредној анализи статута ове две комуне, као и односу њихових одредби о поморском праву између себе. Да би се настанак и смисао ових норми схватио до краја, неопходно је било применити и историјски метод, односно држати се принципа сазнања који је још Аристотел формулисао: 'Да бисмо нешто разумели, треба да видимо како је настало.' Због тога је сагледавано како је дошло до формулисања одређених норми, или због чега су оне преузете из других правних система. Ово је нужно довело до потребе да се детаљније опишу друштвене, привредне и поморске прилике у источном Јадрану и његовом залеђу током средњег века. Неке појаве, попут пиратерије, или успостављања мреже трговинских постаја, захтевале су додатну пажњу, јер је заштита од једних, исто као и заштита других, била узрок настанку многих специфичних правних решења.

IV Кратак опис садржаја дисертације

Садржај рада кандидаткиња је организовала у четири целине, од којих се, што је логично, већ у *првом поглављу* прецизира сам појам „поморско право“. Ауторка га дефинише као скуп правних одредби којима се регулишу најразличитији односи физичких и правних лица везаних посредно или непосредно за поморство и пловидбу на мору: оне које регулишу статус бродова, које се тичу стварних и других права на њима, као и оне које дефинишу положај субјеката у поморском праву. У оквиру ове гране права садржане су и норме о безбедности пловидбе, о хаварији, о пловним путевима и лукама. Аутор тезе истиче да њихова особеност, пре свега, лежи у два битна елемента која га одређују: у пловном путу који скоро и да не захтева било каква улагања, сем у луке, а притом је једноставан за масовни превоз људи и робе, и брод који тражи прилична улагања и одржавање, али који у свом кретању, исто као и море, не зна за просторна и временска ограничења.

Упркос медијевалном партикуларизму наших приморских комуна, који у почетку није дозвољавао интензивнију размену ни међу првим суседима, временом, а како је јачала робно-новчана привреда и са опадањем натуралне производње, наметнуло се питање размене у ширим оквирима. Та размена, какао је назначено у раду, нарочито када су у питању били мали слободни градови, најбоље је могла да се обавља морем. Свакако, да је такве послове било неопходно сместити у правне оквире, па је тако поступно, настајало наше поморско право, прво као обичајно, да би се касније кодификовало кроз Статуте градова и братовштина.

Предмет нормирања средњовековног поморског права, били су односи који су се успостављали око пловила, не само као објекта, него посматраног и кроз специфичну заједницу, и бродског товара, односно робе намењене за трговину и њен укрцај и прекрцај. Одредбе овог права, имале су за циљ и да заштите својину над товаром. Како је поморство нераскидиво од трговине, ове одредбе, нормирале су и саме односе између

поморских трговаца, куповину и продају, као и посебне режиме трговања одређеним робама. Кандидаткиња је, стога, третирала као нераскидиве, повезане и испреpletене области поморског и трговинског права. Овакав приступ показао се, кроз цео рад, као исправан и плононосан.

Целина нашег поморског права настајала је постепено, из потребе коју су наметали друштвени и привредни односи. Они су условљавали и њихов каснији развој, све до самог краја комуна и њиховог утапања у шире оквире модерних држава на почетку деветнаестог столећа. Овакав начин настанка, развоја и одржања, омогућио је да се из норми поморског права Котора и Дубровника, прикаже у раду како су изгледали њихови унутрашњи друштвени односи и државна организација поникла на њима. Истоврмено истраживање правних извора и систематизација њиховог садржаја, указала је и на битне разлике међу њима.

У *другом поглављу* ауторка је показала колико је велики значај поморства и поморске трговине за живот средњовековних Которана, посебно истичући специфичну вид организације ове области њиховог живота. Јасно је показала да су Град и јавна управа у њему, бар када се ради о предмету поморског права и свега онога што оно уређује, били подређени струковној организацији помораца, данас познатој по уобичајеном називу Бокељска морнарица. Право име - Братовштина Светог Николе Морнара, указује на две битне особине овог удружења, од којих је она опредељујућа везана за заштиту и управљање поморским активностима, свих који се њима баве у Котору. Она друга - њен религиозни карактер, иако није примарна, свакако је битна. Црква и њена организациона инфраструктура, били су повезани са Братовштином, не само персонално, него и институционално. То је Братовштини барем у почетку њеног рада, пружало заштиту од евентуалне самовоље цивилних власти, а у каснијем периоду развоја, помагало да одржи преовлађујући утицај над градским институцијама.

Братовштина је, види се из свих извора обрађених у раду, самостално преговарала са носиоцем врховне власти над Котором - Млетачком Републиком, и од ње добијала трговинске повластице и јавне послове у надлежност. И у том погледу премошћавала је градску управу, омогућавајући и самој Серенисими да се у Котору бави првенствено оним што је највише занима: приходима од поморства и трговине. Све ван тога, остала питања управе и уређивања односа и интереса других друштвених групација у Комуни, било је остављено њеној самоуправној јавној власти.

Статут Братовштине Светог Николе Морнара, садржином и правима која утемељује, дајући их искључиво својим припадницима, издваја Котор не само у односу на друге слободне градове Источног Јадрана, него и у односу на сам Дубровник. Особеност коју је делатност Братовштине успоставила, а која је касније и правно уобличена, пре свега се односила на овлашћења која су Братовштини била дата. Иако је сама Братовштина била цеховско удружење, и то остала највећим делом читавог свог постојања, јер је настала ради заштите и бољитка једне професије и оних који се њоме баве, независно од тога, временом је добила и значајна јавно-правна овлашћења. Извори које је кандидаткиња користила и закључци које је на основу њих извукла, показују да делатност Братовштине, прописи које је доносила и начин њихове примене, одређивали су не само живот њених чланова, него и живот читавог Котора, и свих који

су у њему живели. Упркос томе, што је одлучивање у Братовштини било поверено уском кругу изабраних међу члановима, њихове одлуке тицале су се читаве привреде овог Града, а тиме и свега другог, па је Котор, скоро да се може рећи, у једном историјском периоду, постао град око Братовштине Светог Николе Морнара.

Постојале су у Котору и друге братовштине, што је показано кроз пресек садржаја Статута Братовштине Светог Духа (Спаса). Кандидаткиња се прва код нас позабавила систематичним описом овог извора не малог значаја, као и покушајем класификације и општег описа садржаја. Оно што је успела да сазна из увида у Статут Братовштине Светог Духа, потврдило је претходну претпоставку да - по садржају, уређености, ажурности и систематичности - овај документ далеко заостаје за Статутом Братовштине Светог Николе Морнара.

Историјски извори упућују на то, да је ова Братовштина била бројнија, па и, са данашње тачке гледишта демократскије уређена, у односу на Братовштину Светог Николе Морнара. И Братовштина Светог Духа окупљала је поморце, али заједно са припадницима других занимања. То је ову Братовштину не само битно одредило, него и узроковало, да њен утицај буде ограничен. Да би се неко у Котору бавио поморством, морао је да буде члан Братовштине Светог Николе Морнара, па поморцима чланство у Братовштини Светог Духа није доносило ништа. Остале делатности нису могле да остваре утицај који би се мерио са поморством, јер су њихови приходи далеко заостајали. Због тога је за ову Братовштину и интерес Цркве, и Млетака био мањи, него за Бокелску Морнарицу. Коначно, иако религиозног имена, чак верски гледано значајнијег од свеца заштитника Бокелске Морнарице, за њом није било потребе ни у том погледу. Црква је пружала бољу организацију, и утеху, онима са јаким верским осећањима. Тако је и улога Братовштине Светог Духа, па и сваке друге у Котору, указала нам је кандидаткиња у овом раду, била далеко иза Братовштине Светог Николе Морнара, свдећи се готово само на функцију узајамне потпоре чланова.

Постојала је у Котору и градска власт, независна или под туђим патронатом. Њена функција је, такође, види се из овог рада, по значају за живот Которана, далеко заостајала за Братовштином Светог Николе Морнара. Градска управа решавала је све оно што се није односило на поморство, поморску трговину и уређење тржишта, другим речима, све остало што је доносило много мање од поморства. Утврђено је и доказано у овом раду, да је то ставило градску власт, не у функцију поморства као делатности, него у функцију удружења помораца и поморских трговаца. Поређење одредби градског и статута Братовштине Светог Николе Морнара, показује да су значајне делатности јавноправног карактера стављене у надлежност Братовштине, док их Град не познаје. Тако је за Котор, који је већим делом живео од поморства, од пресудног значаја било оно што се дешавало у Братовштини. У томе је, свакако, ако не јединствен, а оно веома редак пример организације јавне власти око еснафског удружења. Вероватно ни у једној другој средини поморско право није у себе преузело и толика јавна овлашћења, а заслуга је овог рада што је то на јасан начин показао и доказао.

У *трећем поглављу* је обрађен Дубровник. Овај средњовековни град се на другачији начин развијао и примењивао одредбе поморског права, па је и приступ

историјској грађи код кандидаткиње био другачији. Његова организација није била толико особена као она у Котору. Јавна власт била је у Дубровнику јача и организованија, пре свега захваљујући чињеници да је Дубровник уживао скоро потпуну независност. Чињеница да се Висока Порта није мешала у унутрашње уређење, нити политику Републике, дозволила је да Дубровник до краја развије уређење аристократске републике, са свим њеним установама и инструментима.

То не значи, на шта указује кандидаткиња, да организација јавне власти, није била и у Дубровнику обележена одређеним ограничењима, с тим што она никако нису долазила из струковне области. Напротив, та ограничења била су уобичајена појава у сличним градовима, аристократским републикама тога доба. Она су се пре свега односила на сталешки приступ организацији јавне власти, који је прожимао све сегменте делања и живота Републике. Правни оквир свих делатности, па и поморске и поморско-трговачке, одређиван је у оквиру установа које су чинили представници племства, који су расправљали и доносили одлуке не само о најважнија питањима, него и о најситнијим детаљима. Уређење интереса и односа унутар Дубровника, његовог тржишта и његових послова, тешко се могло одвојити од заштите интереса који је племство, готово искључиво, држало у тим односима, до самог краја постојања дубровачке државе. И ова је чињеница, начин устројства установа и њихових инструмената, начин њиховог рада, јасно описан у раду и стављен у функцију предмета истраживања.

Овакав начин уређења тако је јасно доведен везу са нормама поморског права, у свим правним изворима који су проучавани. Сви расположиви правни извори детаљно су описани, а неки од њих и први пут у нашој теорији. Проучен је њихов међусобни однос, утицај једних на друге и укупни значај. Кроз њих се, у раду, види и историјски развој друштвених односа, који је пратио успон дубровачког поморства и трговине. Видљив је покушај заштите привилегованог положаја племства у каснијим документима, на пример. То нам је указало да је поморска трговина донела могућност богаћења и припадницима других друштвених слојева, мимо *nobila*. Но, види се и на који је начин Град-Република нормативно ограничавао вертикалну друштвену проходност.

Истовремено, и свакако значајно и до сада у нашој теорији недовољно расветљено, показано је и да су они који су Дубровником управљали, иако решени да сачувају свој повлашћени положај, били далеко од тога да буду неосетљиви на интересе припадника других слојева. Пажљиво одмерена и уравнотежена регулација удруживања капитала и рада у ентеге, пример је који би и данас могао да буде инспиративан и, можда укаже, на неке правце у развијању управљања трговином и трговачким подухватима и друштвима. Јасно је у раду предочено како се овим одредбама штите и они који општем привредном напретку доприносе радом, и они који га подупиру својим капиталом, али како се привреда и друштво у целини штите од, за сваки даљи развој, погубне концентрације финансијског капитала у рукама неколицине. Сматрамо и да је ово један од ретких примера где се, уз поморско право, везују одредбе толико далековиде и толиког општег значаја, а који је у раду детаљно описан.

Пажљиво праћење развоја саме поморске делатности, али и трговине и ширења и продубљивања тржишта, омогућило је дубровачким законодавцима, како је то кандидација показала, да одговарају на измене окружења које су регулисали нормама поморског права. То је уродило и заменом института генералне хаварије поморским осигурањем. У раду је дат у целини документ којим се оно регулише, по многим изворима, први пут у правној историји.

Овај документ саставни је део Жуте књиге, зборника који разрађује одредбе поморског и трговинског права из претходних докумената. Поред Закона о поморском осигурању, у овом зборнику нашао се и акт о морнарици, као и његова допуна. Кандидаткиња правилно закључује када Жуту књигу ставља одмах уз Статут Града. Жутој књизи претходила је Зелена књига, чији је предмет регулације био исти. У овом раду су по први пут у нашој теорији детаљно описане све одредбе ова два зборника, а затим и класификована по материји. Кандидаткиња је ову класификацију касније правилно искористила за даљу и дубљу анализу одредби. Ова анализа омогућила нам је увид како у развој поморског права, тако и привредних односа који су овај развој подстакли и условили.

Даље прилагођавање поморског права изменама које је само поморство и трговина везана уз њега доносила, показано је у раду, довело је и до уобличавања посебног зборника пред крај XVIII века. То је уједно и последњи документ који је Република донела, јер је убрзо престала да постоји. Њен крај јесте узрокован суочавањем са много већом силом, али, што кандидаткиња правилно и смело закључује, и запостављањем свега онога што поморско право не регулише. Осетљива и брза када је требало усавршити начине задовољења интереса поморства и трговине, управна структура Дубровника није била у стању да се прилагођава променама које је та трговина доносила у измени друштвене структуре. Управљачка структура Дубровника остала је крута и непромењена, чиме је из учешћа у јавном животу искључила највећи део становништва. Тиме га је учинила и незаинтересованим за опстанак старе Републике. У крајњем исходу, види се у раду, Дубровник није искористио на прави начин сво богатство и знање које су му поморство и трговина дали, и једноставно се угасио превазиђен. Иза њега је остао изузетан корпус поморског права, који је у овом раду детаљно описан, докуменат по докуменат и одредбу по одредбу, показујући и које од њих би ваљало из садашњих прилика посебно проучити.

У *четвртом поглављу* кандидаткиња је исцрпно приказала (у осам одељака) Статут Братовштине Светог духа, а потом у развијеној табели, не изостављајући ни једну одредбу која се односи на поморство, трговину и уређење тржишта прекоморских и извозних производа, садржај свих одредби цитираних докумената: Статут Котора, Статут Братовштине Светог Николе Морнара, Статут Дубровника и др. У табели су побројани и сви предмети поморског права: брод, дјетић и др., као и места у документима у којима се налазе одредбе које их регулишу. Овиме је омогућен и јасан упоредни преглед садржаја тих одредби, који поткрепљује закључке рада, али уједно пружају и општи увид у развој поморског права у Котору и Дубровнику. То ову табели чини и погодним полазним инструментом за даља истраживања у овој области.

У раду је обрађено укупно седам статута: два градска, три акта посебних самоуправа унутар Дубровачке Републике и двеју братовштина, као и четири правна зборника. Описани су у целини, са начином настанка и приликама које су тада владале. Детаљно је приказан њихов садржај, а посебно све оне одредбе које су се односиле на уређивање делатности поморства и поморске трговине, и све оно што је за ове делатности везано: послови од јавног значаја, судство, уређење тржишта и трговинске политике, роба којом се тргује и њен квалитет, превоз робе и припадајући ризици, пловила и њихово грађење и поступање њима, те односи између учесника у поморству и трговини и њихове посебне улоге и места. Укупно је анализирано и посматрано кроз упоредни преглед осамдесет један предмет регулације, од чега тринаест везаних за брод и опрему, једанаест везаних за посаду, петанест везаних за послове управе, седам за трговину, четрнаест за фискална и парафискална давања, четрнаест за намирнице, те седам за осталу робу. У раду су коришћени и други правни извори, попут нотарских исправа, као и обимна литература, која далеко превазилази истраживачко поље саме дисертације.

V Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација мр Мирјане Благојевић под насловом „Поморско право у Котору и Дубровнику по одредбама њихових статута“ представља несумњиво значајан допринос нашој правној историографији. Српска медијеваистика је статутима ових градова посвећивала научне студије и аналитичке чланке, али је нормативна садржина везана за поморско право била далеко мање у фокусу истраживања. Поготово не уз примену компаративног метода, који омогућава изучавање историјских корена неких модерних правних институција.

Примењен методолошки поступак даје одговор зашто су поједине норме поморског права, које налазимо у овим статутима, и даље на снази, макар у другом облику. Ауторка је успешно доказала да норме могу надживети друштвене односе које их производе, остати да живе и уобличују стварност дуго после првобитног подстицаја за њихов настанак. Овим радом указано је управо на такве норме.

Теза представља веома обиман рад, чак у неким сегментима и преопширан, управо када се изашло из нормативне анализе и прешло у дескриптивно разматрање друштвеног уређења ове две приморске комуне. Без тога овај рад би био, с једне стране, сажетији и прегледнији, али је, с друге стране, омогућено да анализирана проблематика буде свестраније обрађена. То је захтевало обраду веома обимне литературе, која је искоришћена на најбољи могући начин.

Значајки су анализирани и правни извори, који су обухватили не само поменуте статуте, већ и нотарске књиге и друге нормативне документе који су омогућили целовитији приступ обради задате теме. Кандидаткиња је пред нашу стручну јавност ставила први пут систематично изнете, описане и приказане документе, попут до сада необјављеног рукописа Статута которске Братовштине Светог Духа, као и већ публиковану дубровачку Зелену и Жуту књигу (*Liber Croceus*, *Liber Viridis*). Пружена анализа је подробна, зрела, научно утемељена и пружа уверљиве закључке.

VI Закључак

На основу наведеног, Комисија је мишљења да је докторска дисертација мр Мирјане Благојевић под насловом „Поморско право у Котору и Дубровнику по одредбама њихових статута“ урађена у свему према одобреној пријави, да је оригинално и самостално научно дело и да испуњава услове за јавну одбрану, те је стога слободна да Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду упути

ПРЕДЛОГ

да прихвати позитивну оцену предметне докторске дисертације и одреди комисију за њену јавну одбрану.

Београд,
12. новембар 2014. године

Др Мирко Васиљевић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

Др Жика Бујуклић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

Др Драган Николић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Нишу

На основу члана 24. и члана 135. став 7. Статута Правног факултета Универзитета у Београду, а у смислу одредаба члана 124. и 125. Статута Правног факултета Универзитета у Београду из 2002. године, Наставно-научно веће Правног факултета Универзитета у Београду, на XX седници од 24. новембра 2014. године, донело је

О Д Л У К У

Члан 1.

Прихвата се извештај Комисије за преглед и оцену докторске дисертације кандидаткиње **МР МИРЈАНЕ БЛАГОЈЕВИЋ** под насловом: **"Поморско право у Котору и Дубровнику по одредбама њихових статута"**, и одређује Комисија за одбрану, у саставу:

др Мирко Васиљевић, редовни професор
др Жика Бујуклић, редовни професор
др Драган Николић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу.

Универзитет у Београду је, 18. децембра 2012. године, актом 02 број: 06-21044/18-12, дао сагласност на предлог теме докторске дисертације.

Кандидаткиња је објавила рад: „Трговачка удружења и послови у средњовековном Дубровнику“, часопис *Банкарство*, Београд 2014, JEL: D02, D71, F1, N94.

Објављени рад квалификује кандидаткињу за одбрану докторске дисертације.

Члан 2.

О извршењу ове одлуке стараће се Декан Правног факултета Универзитета у Београду.

03-број: _____

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВЕЋА

Београд

Професор др Слободан Марковић